

VENDIM
Nr.1160, datë 13.8.2008

PËR MIRATIMIN E RREGULLORES “PËR ETALONET KOMBËTARE TË MATJES”

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 6 të nenit 12 të ligjit nr.9875, datë 14.2.2008 “Për metrologjinë”, me propozimin e Ministrit të Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e rregullore “Për etalonet kombëtare të matjes”, sipas tekstit, që i bashkëlidhet këtij vendimi.

2. Ngarkohet Ministri i Ekonomisë, Tregtisë dhe Energjetikës për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Sali Berisha

RREGULLORE
PËR ETALONET KOMBËTARE TË MATJES

1. Të përgjithshme

- bazat për ngritjen e sistemit të etaloneve kombëtare të matjeve;
- kërkesat për njohjen e etalonit të matjeve si etalon kombëtar;
- të drejtat dhe detyrat e institucionit ligjor që ka realizuar, ruan dhe mirëmban një etalon matjeje (këtej e tutje referohet si mbajtës i etalonit kombëtar të matjes), i cili është njohur si etalon kombëtar matjeje nga Këshilli i Ministrave;

- monitorimin e mirëmbajtjes dhe plotësimin e detyrave të mbajtësit të etalonit kombëtar të matjes.

2. Terminologjia

- Etalon matjeje: Realizimi i përkufizimit të një madhësie të dhënë, me vlerën e madhësisë dhe pasigurinë e matjes së shpallur.

- Etalon kombëtar matjeje: Etalon i njohur nga Këshilli i Ministrave për t’u ruajtur në një laborator, i cili do të shërbejë si bazë për transmetimin e vlerave të njohura të standardet e tjera të së njëjtës madhësi fizike. Etaloni kombëtar i matjes mund të realizohet dhe ruhet si nivel primar apo sekondar.

- Etalon primar: Etalon matjeje, vlera e madhësisë dhe pasiguria e matjes së të cilit janë realizuar duke përdorur një procedurë matjeje primare.

- Etalon sekondar: Etalon matjeje, vlera e madhësisë dhe pasiguria e matjes janë përcaktuar nëpërmjet një etaloni primar matjeje të madhësisë së të njëjtës natyrë.

- Material referues: Materia me një ose më shumë cilësi lidhur me homogjenitetin e mjaftueshëm dhe stabile, përdorur për kalibrim, për përcaktimin e një vlere të një materiali tjetër ose për sigurimin e cilësisë.

3. Bazat për ngritjen e sistemit të etaloneve kombëtare të matjeve

DPM-ja planifikon dhe siguron transmetueshmërinë e matjeve në nivelin ndërkombëtar dhe transferimin e vlerave të njësive të matjeve për disa madhësi fizike në laboratorët e saj metrologjikë. Për madhësi të tjera, siç përcaktohet në strategji, bashkëpunon me laboratorët metrologjikë të institucioneve të tjera ligjore.

Sistemi i etaloneve kombëtare të matjeve në Republikën e Shqipërisë bazohet, së pari në sigurimin e etaloneve kombëtare të matjeve të nivelit primar dhe sekondar për njësitë bazë të Sistemit Ndërkombëtar dhe ato derivate (këtej e tutje referohet si “SI”), me synim arritjen e transmetueshmërisë në një diapazon sa më të gjerë të mundur për kalibrime dhe matje në vend.

Etalonet kombëtare të matjeve, përmendur në paragrafin e mësipërm, janë të tilla që të sigurojnë një mbarëvajtje të pashqetësuar të sistemit metrologjik kombëtar, në linjë me nevojat dhe kapacitetet kombëtare.

DPM-ja koordinon aktivitetet metrologjike të mbajtësve të etaloneve kombëtarë të matjeve që lidhen me problematiken e këtij vendimi dhe i ndihmon ato të marrin pjesë në aktivitetet e duhura kombëtare dhe ndërkombëtare.

4. Kushtet për njohjen e etalonit të matjes si etalon kombëtar të matjes

Një etalon matjeje njihet si etalon kombëtar, me kusht që mbajtësi ligjor, i cili ka realizuar, ruan dhe mirëmban etalonin:

- të ketë marrë paraprakisht akreditim për realizimin e kalibrimeve ose matjeve referuese të nevojshme për të siguruar transmetueshmërinë e matjeve, në përputhje me standardet e matjes respektive;

- në mënyrë të pavarur, të sigurojë kushtet mjedisore, etalonet, pajisjet suplementare dhe aksesoret e domosdoshëm për arritjen e transmetueshmërisë së matjeve;

- të ketë kontribute origjinale të ekspertëve të stafit të vet në ngritjen e transmetueshmërisë së matjeve, të hartimit të metodave të matjeve, hardware-ve, software-ve dhe bibliografi për fushën që trajtohet;

- të ketë realizuar një survejim të situatës prezente në vend për kalibrime të nivelit më të lartë dhe të nevojave për periudhën afatshkurtër dhe afatgjatë për këtë qëllim, si dhe survejim të situatës botërore;

- të ketë përgatitur një strategji për zhvillimin e aktivitetit kalibrues në laboratorin e tij metrologjik, si dhe në lidhje me nevojat në Republikën e Shqipërisë;

- të përcaktojë nivelin e pasigurisë së matjeve dhe diapazonin e madhësisë fizike për të cilin kërkon të akreditohet.

5. Aktivitetet dhe detyrat e mbajtësit të etalonit kombëtar të matjes

5.1 Mbajtësi i etalonit kombëtar të matjeve realizon aktivitetet e mëposhtme:

- ndjekjen në vazhdimësi dhe pa probleme transmetueshmërinë e matjes së madhësisë fizike të caktuar;

- performancën aktive në fushën e metrologjisë për madhësinë fizike të zgjedhur;

- ndjekjen e nevojave të metrologjisë në Republikën e Shqipërisë dhe të prirjeve botërore për madhësinë fizike të zgjedhur dhe adaptimin e tyre në koordinim me DPMK;

- pjesëmarrjen në përmirësimin e etaloneve dhe rregullave teknike lidhur me etalonet e matjes;

- pjesëmarrjen, kur caktohet, në projekte metrologjike ndërkombëtare dhe ndërkrahasime;

- takimet e punës për zbatimin e detyrimeve që rrjedhin nga pika 7 më poshtë (këtej e tutje referohet “Kontratë”).

5.2. Mbajtësi i etalonit kombëtar të matjes lejohet t’i përdorë pajisjet etalon që kanë statusin e etalonit kombëtar të matjes vetëm për:

- ruajtjen e transmetueshmërisë së matjes;

- realizimin e ndërkrahasimeve dhe pjesëmarrjen në projekte kombëtare dhe ndërkombëtare;

- qëllime kërkimore, që të përmirësojë parametrat metrologjikë. Pajisjet e përmendura në paragrafët e mësipërm duhet të përdoren për qëllimet e treguara vetëm nga stafi kompetent, i cilësuar në kontratë.

6. Kontra tip

6.1 Monitorimi i performancës, plotësimi i detyrimeve të mbajtësit të etalonit kombëtar të

matjes dhe kushtet e arsyet për anulimin e deklarimit të tij

DPM-ja kërkon ndaj mbajtësit të etalonit kombëtar të matjes të nënshkruajë një kontratë siguracioni për dëmet që ai mund t'i shkaktojë me aktivitetin e tij një personi të tretë. Gjithashtu, DPM-ja kërkon ndaj mbajtësit të etalonit kombëtar të matjes të nënshkruajë një kontratë siguracioni për sigurimin e etalonit kombëtar të matjes dhe pajisjet e tjera të domosdoshme për mirëmbajtjen e transmetueshmërisë së matjes, për raste të dëmtimeve apo avarive gjatë punës apo transportit.

DPM-ja monitoron mbarëvajtjen dhe plotësimin e detyrimeve të mbajtësit të etalonit kombëtar të matjes, siç tregohet në pikën 5 dhe realizuar në kontratë, në bazë të dokumenteve të paraqitura dhe inspektimeve të bëra. Nëse DPM-ja sheh se ka parregullsi ose devijime në performancën e mbajtësit të etalonit kombëtar të matjeve, ajo i propozon Këshillit të Ministrave të nxjerrë një vendim që ndërpret njohjen e etalonit të matjes si etalon kombëtar të matjes. Në vendimin e ndërprerjes, DPM-ja duhet të tregojë devijimet e gjetura dhe të përcaktojë kërkesat brenda të cilave duhen riparuar devijimet. Për periudhën e kohës derisa të riparohen devijimet, DPM-ja gjithashtu ndërpret dhënien e fondeve të përcaktuara në kontratë.

Ndërprerja e njohjes së etalonit të matjes si etalon kombëtar ose ndërprerja e përkohshme e fondeve mund të zgjasë maksimumi 12 muaj. Nëse mbajtësi i etalonit kombëtar të matjes dështon në ndreqjen e devijimeve brenda kërkesave të dhëna, Këshilli i Ministrave shfuqizon vendimin e njohjes së etalonit të matjes si etalon kombëtar dhe nuk i jep më fonde. Në këtë rast DPM do t'i kërkojë mbajtësit, ndaj të cilit është marrë vendim për njohjen e etalonit të matjes si etalon kombëtar dhe me pas ky vendim është shfuqizuar, të kthejë paratë e marra në 12 muajt e fundit plus interesin.

Në raste të shkeljes serioze të kontratës nga mbajtësi i etalonit kombëtar të matjes në realizimin e aktivitetit të tij dhe plotësimin e detyrimeve, DPM-ja i propozon Këshillit të Ministrave shfuqizimin e vendimit për njohjen e etalonit të matjes si etalon kombëtar, pa pasur ndërprerje të mëparshme të njohjes. Në këtë rast, gjithashtu DPM-ja kërkon nga mbajtësi, ndaj të cilit është marrë vendim për njohjen e etalonit të matjes si etalon kombëtar dhe është marrë më pas vendim për anulim të njohjes, të kthejë paratë e marra në 12 muajt e fundit plus interesin.

6.2 Elementet e kontratës ndërmjet DPM-së dhe mbajtësit të etalonit kombëtar të matjes

DPM dhe mbajtësi i etalonit kombëtar të matjes nënshkruajnë një kontratë, e cila përmban në veçanti:

- mënyrat e financimit të fondeve mbajtësit të etalonit kombëtar të matjes;
- pronësinë e pajisjeve, në rast se kjo jepet nga DPM-ja;
- siguracionin që duhet të bëjë mbajtësi i etalonit kombëtar të matjes;
- dokumentet që duhen paraqitur nga mbajtësi i etalonit kombëtar të matjes;
- kapacitetet më të mira matëse;
- procedurat e njoftimit për DPM-në për ndryshimet lidhur me performancën e aktiviteteve dhe plotësimin e detyrimeve të mbajtësit të etalonit kombëtar, si jepen në pikën 6.1 dhe në kontratë;

- listën e stafit kompetent, përfshirë dhe personin përgjegjës të laboratorit dhe zëvendësin e tij;

- pjesëmarrjen në veprimtari ndërkombëtare të metrologjisë;
- bashkëveprimin e veprimtarive të laboratorit kombëtar të matjeve drejt njohjes ndërkombëtare

- shkëmbimin e informacionit midis DPM-së dhe mbajtësve të etaloneve kombëtare;
- detyrimin mbajtësit të etaloneve kombëtare të deklaruar të informojë menjëherë Drejtorinë e Përgjithshme të Metrologjisë për çdo ndryshim në statusin e akreditimit;
- kushtet e zgjatjes së kontratës;

7. Kushtet në të cilat DPM-ja mban dhe ruan etalonet kombëtare të matjeve

Për mbajtjen dhe ruajtjen e etaloneve kombëtare të matjeve DPM-ja do të plotësojë kërkesat e parashikuara në këtë vendim.